

BOLALARDA GINGIVIT KASALLIGINING PROPEDIVTIKASI VA DAVOLASH DIAGNOSTIKASI

Arziqulov Umid Rashid o'g'li

Osiyo Xalqaro Universiteti
Tibbiyot fakulteti, Stomatologiya yo'nalishi talabasi
Email: arzukulovumid@gmail.com

Djalilova Zarnigor Obidovna

Ilmiy rahbar:
Osiyo Xalqaro Universiteti
Fundamental Tibbiyot kafedrası v.b pirofessori
Email: djalilovazarnigorobidovna@oxu.uz
<https://doi.org/10.5281/zenodo.15017693>

ARTICLE INFO

Qabul qilindi: 01-Mart 2025 yil
Ma'qullandi: 06- Mart 2025 yil
Nashr qilindi: 13- Mart 2025 yil

KEY WORDS

gingivit, periodontit, paradontoz, xlorheksidin, essensial yog'i, amoksitsillin, klindamitsin, metronidazol, vitamin terapiyasi, C,P,E,A,D guruhi vitaminlari, Kaltsiy - D3 Nycomed, suprastin, pipolfen, difengidramin, diazolin, ROCS PRO Baby.

ABSTRACT

Ushbu maqolada bolalar o'rtasida keng tarqalgan gingivit kasalligining propedivtikasi va davolash diagnostikasi tahlil qilinadi. Gingivit kasalligi gingivit to'qimalariga, organlar tizimiga patologik jarayonlar hosil qiladigan, keng tarqalgan, murakkab kasalliklardan biridir. Gingivit asosan, bolalar va o'smirlar o'rtasida milkning yallig'lanish holati, erta shakllari aniqlanadi va bemorlarning yoshi o'sishi bilan destruktiv periodontal o'zgarishlarning chastotasi va namoyonligi ortadi. Gingivitning dastlabki belgilarini aniqlash va kompleks terapevtik va profilaktika choralarini o'tkazish uchun har yili sog'lom bolalarni profilaktik tekshiruvdan o'tkazish kerak

Bolalar salomatligi jamiyatning kelajagi uchun muhim omil bo'lib, ularning og'iz bo'shlig'ini saqlash va tishlarning sog'lig'iga e'tibor berish zarur. Dunyo bo'ylab, og'iz salomatligi bilan bog'liq kasalliklar, jumladan gingivit, bolalar orasida keng tarqalgan muammolardan biridir. Jahon Sog'liqni Saqlash Tashkilotining (JSST) ma'lumotlariga ko'ra, 6-12 yoshdagi bolalarda gingivit kasalligi uchraydi, va ular orasida bu kasallikning prevalensi 70-90% atrofida (5). Bu esa bolalar orasida og'iz bo'shlig'ining yallig'lanish kasalliklari keng tarqalganligini ko'rsatadi.

Gingivit, asosan, tish go'shtining yallig'lanishi bilan tavsiflanadi va uning rivojlanishiga bir nechta omillar ta'sir ko'rsatadi, jumladan noto'g'ri tish tozalash, yomon ovqatlanish, gingival gigiena qoidalariga rioya qilmaslik va bolalardagi tish chiqishi jarayonining o'ziga xosligi. Bu omillar kasallikni erta aniqlash va profilaktik choralar ko'rilmasa, og'irroq tish kasalliklariga olib kelishi mumkin.

Bolalarda gingivitning oldini olish va erta bosqichda diagnostika qilish bo'yicha samarali usullarni tadqiq qilish juda muhimdir. 2019-yilda olib borilgan ilmiy tadqiqotlarga ko'ra, bolalarda tish gigienasiga oid profilaktik tadbirlar va stomatologik tekshiruvlar, gingivitning rivojlanishining 60% gacha kamayishiga yordam beradi (3). Bundan tashqari, bolalar uchun maxsus stomatologik dasturlar va treninglar, tishlarni tozalash bo'yicha tarbiyalash, maxsus

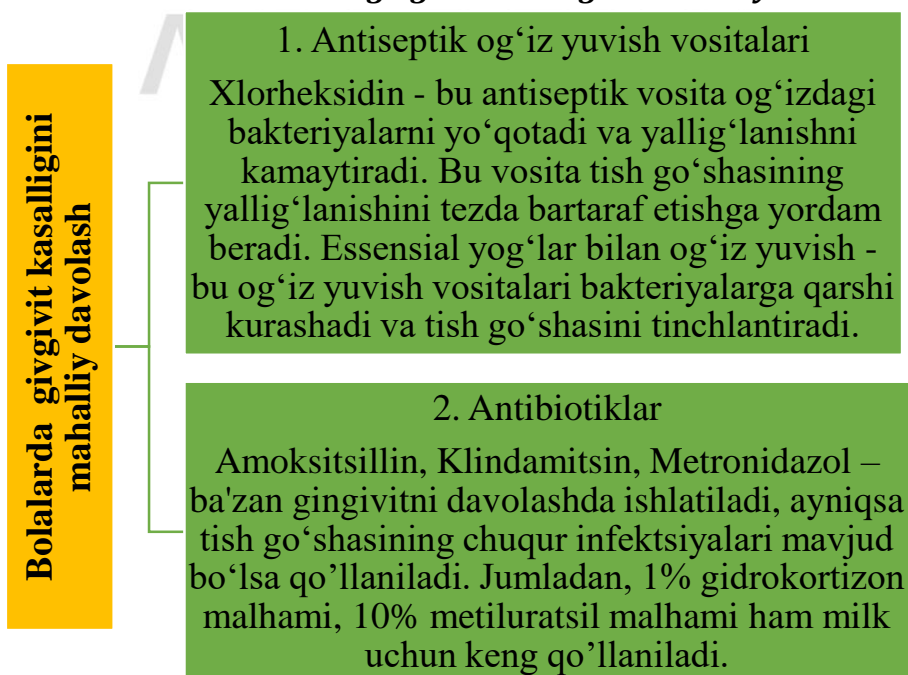
gigiena mahsulotlarini ishlatish, bu kasallikning oldini olishda muhim ahamiyatga ega.

Gingivit - bu tish go'shti (gingiva)ning yallig'lanishi bo'lib, odatda og'iz bo'shlig'ida yomon gigiena, bakterial infektsiya yoki turli tashqi omillar tufayli yuzaga keladi (1). Ushbu holat, tish go'shtining shishishi, qizarishi, og'riqlanishi va qonashishi kabi alomatlar bilan namoyon bo'lib, tishlarning tozaligi va og'iz bo'shlig'ining sog'lig'iga bevosita ta'sir qiladi. Me'da-ichak, nafas a'zolari, yurak-tomir, nerv sistemasi, periodontit, paradontoz, qon kasalliklari, infeksiyon kasalliklar, avitaminozlar, og'ir metallarning tuzlaridan zaharlanish, tish toshi gingivitga sabab bo'ladi. Ba'zan antibiotiklar yoki boshqa dorilar qabul qilinganda ham gingivit yuzaga keladi.

Hayz sikli buzilganda, homiladorlik va balog'atga yetish davrida ko'p uchraydi. Chirigan tish qirradi, noto'g'ri qo'yilgan tish yoki yasama tish, shuningdek, dag'al tish cho'tkasining milkni chayqalashi, kimyoviy moddalar va issiqdan kuyish ham gingivitga sabab bo'lishi mumkin. JSST tomonidan o'tkazilgan tadqiqotlarga ko'ra, gingivit kasalligi bilan og'rikan bemorlarda kasallikning rivojlanish chastotasi kariesning murakkab shakllariga qaraganda 3-4 baravar yuqoriligi aniqlangan.

Mamlakatimizning ba'zi hududlarida o'tkazilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, 7 yoshgacha bo'lgan bemorlarda kasallanish chastotasi 40%ni tashkil etadi. Yevropa mamlakatlarida maktab o'quvchilari o'rtasida o'tkazilgan tadqiqotlarga ko'ra, 8 yoshdan 12 yoshgacha bo'lgan sub'ektlarning 85% gingivit kasalligi aniqlangan. Tadqiqotlarga ko'ra, 11572 kishi, jumladan 3693 yoshlar va 7879 kattalar o'rtasida so'rov o'tkazildi. Olingan ma'lumotlarga ko'ra, baland tog'li hududda yashaydigan bemorlarda, shahar hududida yashaydigan bolalarga nisbatan 2,5 % ko'p kuzatilgan. Gingivit kasalligini bolalilarda davolash qiyin (4). Ko'p holatlarda kasallik og'ir kechadi. Davolashni boshlashdan oldin, bolaning tizimli kasalliklarini istisno qilish muhim ahamiyatga ega, ushbu kasallikni ularga tegishli profildagi pediatr bilan davolash kerak (1.1.Rasm).

1.1.Rasm: **Bolalarda givgivit kasalligini mahalliy davolash**

Bolalarda gingivit kasalligini umumiy davolash:

Gingivit kasalliklarining umumiy terapiyasi nafaqat etiologik omillarini, balki individual

patologiyasi aloqalarining rivojlanish mexanizmini ham ta'minlaydi. Jumladan:

Vitamin terapiyasi

C,P,E,A,D, guruhi vitaminlari eng samarali kompleks hisoblanadi. Bolalarda vitaminlarga bo'lgan ehtiyoj kattalarnikiga nisbatan ancha yuqori. Bu o'sayotgan organizmning xususiyatlari, metabolik jarayonlarning intensivligi, bolaning tez o'sishi va rivojlanishi bilan bog'liq. Gingivit kasalliklarida vitaminlar sog'lom bolalarning kunlik ehtiyojidan 2-3 baravar yuqori hisoblanadi.

Kaltsiy - D3 Nycomed bir tablitskasi 500mg elementar kaltsiy va 200 EU D3 vitaminini o'z ichiga oladi, yiliga 2-3 marta 20-25 kun davomida kuniga 1-2 tabletkadan beriladi. Bolalarda kattalarda nisbatan vitamin va kaltsiyga bo'lgan ehtiyot bir qancha yuqori. Ayniqsa, o'sayotgan organizmning xususiyatlari, metabolik jarayonlarning intensivligi, bolaning tez o'sishi va rivojlanishi bilan bog'liq. Gingivit kasalliklarida vitaminlar sog'lom bolalarning kunlik ehtiyojidan 2-3 baravar yuqori hisoblanadi. Davolash kursi 2-4 haftani tashkil etadi.

Geposensibilizatsiya terapiyasi.

Bolalarda gingivit holaida tananing sensebelezatsiga yordam beradigan sharoitlar mavjudligi va kupincha peridontagi patologik jarayon alirgik fonda yuzaga kelganiga sababli, bunday bemorlarga geposensibilizatsiya qiluvchi vosetalarni buyurish tavsiya etiladi. Gipsensibilizatsiya qiluvchi dorilarni tanlashda (tavegil, suprastin, pipolfen, difengidramin, diazolin) asab tizimining holatini hisobga olish kerak. Bolalarda gingivit bo'lsa, stimulyatorlar buyuriladi (fibs, prodigiosan, retabolil, metasil, pentoksil, imudon), ushbu dorilarni tayinlashda tananing reaktivligining dastlabki holatini, preparatning ta'sir qilish mexanizmini va gingivit bilan kasallikning rivojlanish xususiyatlarini hisobga olish kerak.

Progressiv kurs holatlarida, mahalliy chora-tadbirlar kompleksi kerakli ta'sirni bermasa, keng spektrli antibiotiklar preparatlari buyuriladi. Davolash umumiy qabul qilingan sxema bo'yicha 3-4 hafta davomida amalga oshiriladi. Ushbu dorilarni qo'llash gingivit to'qimalarida yallig'lanishni bartaraf etishga, ulardagi metabolik jarayonlarni normallashtirishga yordam beradi. Gingivit kasalliklarini davolashda muvozanatli ovqatlanish katta ahamiyatga ega. Bolaning ovqatlanishi xilma-xil bo'lishi va to'liq, oson hazm bo'ladigan oqsillar, minerallar, yog'lar, uglevodlar, vitaminlarni o'z ichiga olishi kerak.

Propedivtikasi. Bolalardagi gingivit kasalliklarida og'iz bo'shlig'ini gigienik parvarish qilish kompleks terapiyaning majburiy bo'g'ini hisoblanadi. Ushbu choraning eng katta samaradorligi shifokorning davolanishning butun davri davomida bolaga tishlarini yuvishning asosiy qoidalarini o'rgatishi va ularni nazorat qilishi, og'iz gigienasi bo'yicha tavsiyalar berishi sharti bilan erishiladi. Bolaning yoshini hisobga olgan holda, tish shifokori tish cho'tkasi, tish pastasi va og'iz gigienasi vositalarini tanlash bo'yicha tavsiyalar beradi.

U ota-onalarga 3 yoshgacha bo'lgan bolada og'iz bo'shlig'i gigienasini to'g'ri texnikasiga rioya qilishni tavsiya qiladi. Bozorlar bolalar uchun og'iz bo'shlig'ini gigienik parvarish qilish uchun turli xil mahsulotlar bilan to'ldirilgan. ROCS PRO Baby-ning o'ziga xos shakli tish, milk va tish emaliga zarar bermasdan, cho'tkalash paytida bolaning tishlari va milklariga ortiqcha bosimdan qochadi. ROCS PRO Baby tish cho'tkasining dastasi yuqori sifatli xavfsiz PET plastmassadan tayyorlangan. ROCS PRO chaqaloq tish pastasi chaqaloqlarning tishlarini erta yoshdan 3 yoshgacha parvarish qilish uchun mo'ljallangan (2).

Og'iz bo'shlig'i gigienasi va parodont to'qimalarining holatini yaxshilashga, og'iz bo'shlig'i salomatligi darajasini oshirishga va bolalar va o'smirlarni davolashga bo'lgan ehtiyojni kamaytirishga qaratilgan terapevtik va profilaktika choralarini taklif qilishdir. Homiladorlikda umumiy patologiya fonida davom etadigan ayollar ixtisoslashgan mutaxassislar ishtirokida keng qamrovli reabilitatsiyaga muhtoj. Homilador ayolning ovqatlanishi yuqori kaloriyali va vitaminlar bilan mustahkamlangan bo'lishi kerak. Bola hayotining birinchi oylarida emizish uning o'sishi va rivojlanishi uchun juda muhimdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Vinogradova T.F. Bolalarda tish kasalliklari atlas. Boshqaruv. - M.: Medpress-inform, 2010. - 168 b.
2. Ivanov V.S. Gingivit kasalliklari. - M.: Tibbiyot, 2003. - 328 b.
3. Danilevskiy N.F., Borisenko F.V. Gingivit kasalliklari - Kiev: Sog'liqni saqlash, 2004. 464 b.
4. Karakov K.G., Solovieva O.A., Alfimova A.O., Xachaturyan E.E., Mxitaryan A.K. (2014) Surunkali umumlashtirilgan kataral gingivitni to'plamda immobilizatsiyalangan dorilarni qo'llash bilan davolash: zamonaviy tibbiyotning dolzarb masalalari / Universitetlararo yilnoma natijalariga asoslangan ilmiy maqolalar to'plami Xalqaro ishtirokdagi sirtqi ilmiy-amaliy konferentsiya. "Ta'lim va fanni rivojlantirish innovatsion markazi" notijorat hamkorligi. Yekaterinburg, -B. 213-215.
5. Kuryakina N.V., Kutenova T.F. Gingivit kasalliklari. - N. Novgorod: 2000. -P. 158
6. Kuryakina, N. V. (2015). Pediatrik terapevtik stomatologiya. NGMA nashriyoti.

INNOVATIVE
ACADEMY